

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 19/2014-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. januára 2014 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej F. P., s. r. o., B., konajúca prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. B. F., vedené pod sp. zn. Rvp 18345/2013, sp. zn. Rvp 18346/2013 a sp. zn. Rvp 18347/2013, ktorými namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie a tiež porušenie čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaniach vedených pod sp. zn. 3 Er/1009/2009 a uznesením z 8. júna 2012, sp. zn. 1 Er/1387/2006 a uznesením z 10. apríla 2012 a sp. zn. 3 Er/238/2009 a uznesením z 27. júla 2012, ako aj porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaniach vedených pod sp. zn. 2 CoE/2/2013 a uznesením z 27. marca 2013, sp. zn. 2 CoE/679/2012 a uznesením z 27. februára 2013 a sp. zn. 41 CoE/387/2012 a uznesením z 27. marca 2013, a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 18345/2013, sp. zn. Rvp 18346/2013 a sp. zn. Rvp 18347/2013 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 18345/2013.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 20. júna 2013 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), ktorými namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a tiež porušenie čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 3 Er/1009/2009 a uznesením z 8. júna 2012, sp. zn. 1 Er/1387/2006 a uznesením z 10. apríla 2012 a sp. zn. 3 Er/238/2009 a uznesením z 27. júla 2012 (ďalej len „napadnuté uznesenia okresného súdu“), ako aj porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa čl. 1 dodatkového protokolu a podľa čl. 47 charty postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 2 CoE/2/2013 a uznesením z 27. marca 2013, sp. zn. 2 CoE/679/2012 a uznesením z 27. februára 2013 a sp. zn. 41 CoE/387/2012 a uznesením z 27. marca 2013 (ďalej len „napadnuté uznesenia krajského súdu“).

Zo sťažností vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Na základe zmlúv o úvere sťažovateľka

poskytla dlžníkom úver, pričom poskytnuté peňažné prostriedky boli dlžníci povinní vrátiť podľa podmienok dojednaných v úverových zmluvách. Na zabezpečenie úverov bola priamo v úverových zmluvách dojednaná rozhodcovská doložka, ktorou bola v prípade sporu medzi zmluvnými stranami úverovej zmluvy založená právomoc Stáleho rozhodcovského súdu zriadeného Slovenskou rozhodcovskou, a. s., Bratislava (ďalej len „rozhodcovský súd“).

Z dôvodu, že dlžníci svoje záväzky vyplývajúce im z predmetných úverových zmlúv dobrovoľne neplnili, tieto sa voči sťažovateľke stali splatnými a v nadväznosti na uvedené sťažovateľka iniciovala začatie exekučných konaní, a v prípadoch, kde bola dojednaná rozhodcovská doložka, na jej podklade začala rozhodcovské konania pred zmluvnými stranami zvoleným rozhodcovským súdom, ktorého rozhodcovské rozsudky sa tak stali exekučnými titulmi, na podklade ktorých sťažovateľka iniciovala začatie exekučných konaní.

Potom, ako v začatých exekučných konaniach okresný súd poveril sťažovateľkou zvoleného súdneho exekútora vykonaním exekučných konaní, napadnutými uzneseniami okresného súdu boli tieto exekučné konania ex offo zastavené.

Na základe odvolaní sťažovateľky boli napadnuté uznesenia okresného súdu potvrdené napadnutými uzneseniami krajského súdu ako vecne správne.

Sťažovateľka v sťažnostiach podaných ústavnému súdu v obsírnej argumentácii namieta, že postupom a uzneseniami okresného súdu a krajského súdu boli porušené ňou označené základné práva podľa ústavy, práva podľa dohovoru, dodatkového protokolu a charty, pričom k ich porušeniu malo dôjsť predovšetkým tým, že zastavením už riadne začatého a prebiehajúceho exekučného konania, na vykonanie ktorého okresný súd už raz udelil súdnemu exekútorovi poverenie, došlo k prekročeniu právomoci okresného súdu ako súdu exekučného, v kompetencii ktorého podľa sťažovateľky nie je vecné preskúmavanie exekučného titulu. Okresný súd podľa sťažovateľky rozhodol nad rámec svojej právomoci, keď bez návrhu rozhodol o zastavení exekúcií, čím mal sťažovateľke odňať možnosť konať

pred súdom, pretože sa nemala možnosť k veci vyjadriť aj napriek tomu, že toto rozhodnutie v konečnom dôsledku zásadným spôsobom ovplyvnilo jej právne postavenie, pretože podľa sťažovateľky má síce v tom-ktorom prípade k dispozícii exekučný titul, a to rozhodcovský rozsudok, avšak tento je nevykonateľný. Uvedené pochybenie okresného súdu podľa sťažovateľky nenapravil ani krajský súd.

Sťažovateľka ďalej v sťažnostiach podaných ústavnému súdu namieta, že tak okresný súd, ako ani krajský súd nenariadili v daných veciach pojednávanie aj napriek tomu, že im to ukladá § 57 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení účinnom od 9. augusta 2012, ako aj to, že obidva súdy veci nesprávne právne posúdili z hľadiska vnútroštátnej právnej úpravy v interakcii s výkladovými pravidlami uvedenými v smernici Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej aj „smernica Rady“), pretože podľa sťažovateľky sa žiadnym spôsobom nevysporiadali s tým, prečo dojednanie rozhodcovskej doložky v úverovej zmluve, považovali za neprijateľnú podmienku, a v tomto smere podľa sťažovateľky súdy nerešpektovali ani jej návrh na prerušenie konaní na účely predloženia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) na podanie výkladu pojmu „*nekalá zmluvná podmienka*“ v kontexte danej veci.

Sťažovateľka poukazuje na rozsudok Súdneho dvora vo veci Banif Plus Bank Zrt proti Csaba Csipai a spol. C-472/11 z 21. februára 2013, z ktorého má vyplývať, že čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý konštatoval *ex offo* nekalú povahu zmluvnej podmienky, nemusí na to, aby mohol vyvodiť dôsledky tohto konštatovania, čakať, či spotrebiteľ informovaný o svojich právach navrhne, aby uvedená podmienka bola zrušená, avšak zásada kontradiktórnosti vo všeobecnosti zaväzuje vnútroštátny súd, ktorý konštatoval v rámci preskúmavania *ex offo* nekalú povahu zmluvnej podmienky, informovať účastníkov konania v spore a vyzvať ich, aby sa k tomu

kontradiktórne vyjadrili spôsobom, ktorý na tento účel ustanovujú vnútroštátne procesnoprávne predpisy.

Sťažovateľka na základe argumentácie uvedenej v sťažnostiach navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezmi, v ktorých vysloví porušenie jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa čl. 1 dodatkového protokolu a podľa čl. 47 charty a tiež porušenie čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutých konaniach a napadnutými uzneseniami, ako aj porušenie jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa čl. 1 dodatkového protokolu a podľa čl. 47 charty postupom krajského súdu v napadnutých konaniach a jeho napadnutými uzneseniami, napadnuté uznesenia okresného súdu a napadnuté uznesenia krajského súdu zruší a veci vráti na ďalšie konanie a zároveň jej prizná primerané finančné zadosťučinenie, ako aj úhradu trov konania.

Súčasťou sťažností je aj návrh na odklad vykonateľnosti napadnutých uznesení krajského súdu podaný podľa § 52 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona

o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažností je tvrdenie sťažovateľky o porušení ňou označených práv zaručených ústavou, dohovorom, dodatkovým protokolom a chartou postupom a označenými uzneseniami okresného súdu, ako aj postupom a označenými uzneseniami krajského súdu.

II.1 K spoločnému prerokovaniu vecí

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha vecí to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie vecí, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov. Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností, ktoré sú predmetom tohto prerokovania pred ústavným súdom, a z ich obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť a taktiež prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľky, okresného súdu a krajského súdu, proti ktorým tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd, aplikujúc označené právne normy, tak, že predmetné sťažnosti spojil na spoločné konanie (bod 1 výroku tohto uznesenia).

II.2 K namietanému porušeniu označených práv postupom a rozhodnutiami okresného súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľka sťažnosťami napáda postup okresného súdu v napadnutých konaniach a napadnuté uznesenia okresného súdu vydané v týchto konaniach, ktorými okresný súd vyhlásil exekúcie za neprípustné a následne ich zastavil.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka využila svoje právo podať proti namietanému postupu a napadnutým uzneseniam okresného súdu odvolania, o ktorých bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaniach sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

II.3 K namietanému porušeniu označených práv postupom a rozhodnutiami krajského súdu

Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľky v príčinnej súvislosti s rozhodnutiami krajského súdu, námietky sťažovateľky možno sumarizovať do štyroch základných východiskových rovín. Sťažovateľka v prvom rade namieta, že krajský súd nenapravil pochybenie okresného súdu, ktorý ako súd exekučný podľa sťažovateľky nad rámec svojich kompetencií vecne preskúmaval exekučné tituly potom, ako už raz tieto exekučné tituly preskúmal pri vydávaní poverení exekútorovi na vykonanie exekúcií. Okrem tohto sťažovateľka namieta, že krajský súd nenapravil ani pochybenie okresného súdu, ktorý pri vecnom prieskume exekučných titulov (rozhodcovské rozsudky) aplikoval smernicu Rady, ktorá podľa sťažovateľky nie je prameňom práva, okrem tohto sťažovateľka namieta, že krajský súd a tiež pred ním okresný súd hoci mali, neprerušili exekučné konania na účely podania výkladu označenej smernice Rady a nepredložili Súdnemu dvoru na posúdenie prejudiciálnu otázku, a to, či sa majú jej ustanovenia aplikované v danom prípade vykladať tak, že „... za každých okolností zakazuje rozhodovať spory v rámci spotrebiteľských zmlúv na základe rozhodcovskej doložky prostredníctvom rozhodcovských súdov“. Napokon sťažovateľka tiež namieta, že tak krajský súd, ako ani pred ním okresný súd nenariadili v daných veciach pojednávanie tak, ako im to ukladá § 57 ods. 5 Exekučného poriadku, čím jej mali odňať právo konať pred súdom.

V súvislosti s uvedenými námietkami sťažovateľky ústavný súd po preskúmaní predmetu týchto sťažností dospel k záveru, že z dôvodu, že sťažovateľkou použitá argumentácia v týchto sťažnostiach je v podstate identická s jej právnou argumentáciou, ktorú už použila v stovkách predošlých sťažností, ktorými sa ústavný súd v uplynulom období už zaoberal, vo svojej argumentácii k odmietnutiu sťažností v tejto časti ako zjavne neopodstatnených sa plne stotožňuje s dôvodmi uvedenými vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach napr. sp. zn. I. ÚS 382/2012 z 22. augusta 2012, sp. zn. I. ÚS 409/2012 z 22. augusta 2012, sp. zn. IV. ÚS 467/2012 z 18. septembra 2012, sp. zn. IV. ÚS 50/2013 z 31. januára 2013.

Vzhľadom na totožnosť tak v osobe sťažovateľky, ako aj totožnosť v použitej právnej argumentácii a skutkových okolnostiach, ktoré boli podstatné na ustálenie záverov

všeobecných súdov, ústavný súd dospel k záveru, že vzhľadom na to, že sťažovateľke sú známe dôvody odmietnutia sťažností v obdobných prípadoch a ustálený právny názor ústavného súdu na danú právnu problematiku v závislosti od predmetu napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov a ňou použitej argumentácie bez relevantných zmien, nie je potrebné uvádzať tie isté dôvody odmietnutia.

V súvislosti s argumentáciou sťažovateľky vo vzťahu k namietanému porušeniu jej práv na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces podľa čl. 47 charty a z neho vyplývajúcej zásady kontradiktórnosti konania tým, že konajúci krajský súd pred rozhodnutím o posúdení zmluvnej podmienky (rozhodcovskej doložky) ako nekalej nedal účastníkom konania príležitosť vyjadriť sa k týmto dôvodom, tak ako to sťažovateľka odvodzuje z rozsudku Súdneho dvora vo veci Banif Plus Bank Zrt proti Csaba Csipai a spol. C-472/11 z 21. februára 2013, ústavný súd poukazuje na to, že sťažovateľka mala možnosť oboznámiť sa s dôvodmi zastavenia exekučného konania a neprípustnosti exekúcie z už uvádzaných dôvodov už z uznesení okresného súdu, proti ktorým aj podala odvolania, v ktorých sa k týmto dôvodom vyjadrila. Obdobne aj povinní z exekúcií, ktorí majú v zmluvnom vzťahu so sťažovateľkou postavenie spotrebiteľov, mali po doručení uznesení prvostupňového súdu možnosť vyjadriť sa (prípadne podať odvolanie proti uzneseniu okresného súdu) v tom zmysle, že si neprajú, aby bolo v ich prípadoch vylúčené uplatnenie nekalej zmluvnej podmienky. Sťažovateľkou uplatnenými argumentmi sa krajský súd v napadnutých uzneseniach náležite zaoberal a vyložil svoje závery, pre ktoré dospel k záveru, že uznesenia okresného súdu sú vecne správne.

Pre ústavnú udržateľnosť napadnutého postupu a uznesenia postačuje, aby bola zásada kontradiktórnosti dodržaná v konaní ako celku (v posudzovanom prípade v konaní na oboch stupňoch). Presadzovanie názoru, že na každom jednom stupni súdnictva musí byť uvedená zásada dodržaná bez výnimky, by podľa názoru ústavného súdu odvolaciemu súdu v zásade prisúdilo len funkciu akéhosi kasačného orgánu bez reálnej možnosti konvalidovať prípadné procesné nedostatky vlastným postupom. Na základe uvedeného preto ústavný súd dospel k záveru, že postupom krajského súdu a jeho uzneseniami bol v daných veciach princíp kontradiktórnosti súdneho konania, ktorý je obsahom práv zaručených čl. 46 ods. 1

ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty, dodržaný, vzhľadom na čo nič nesignalizuje možnosť porušenia v petite sťažností označených práv.

V súvislosti s uvedeným a vzhľadom na skutočnosť, že podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva nie je nevyhnutné ako predpoklad možnosti obrátiť sa na tento medzinárodný súdny orgán vyčerpať právny prostriedok nápravy na národnej úrovni, pokiaľ by sa tento právny prostriedok z materiálneho hľadiska javil v obdobných identických prípadoch ako neefektívny, je podľa ústavného súdu namieste otázka, aký význam a efektívnosť má pre sťažovateľku tento postup, keď sa na ústavný súd opakovane obracia so sťažnosťami, ktoré sú vo svojej materiálnej podstate identické a v tej súvislosti pre sťažovateľku s ich predvídateľným posúdením ústavným súdom.

V kontexte s už uvedeným ústavný súd dodáva, že sťažovateľka aj takýmto spôsobom zahľcuje ústavný súd podaniami, o ktorých je/musí si byť už dopredu vedomá, že nebudú v konaní pred ústavným súdom vzhľadom na rovnaký spôsob ich vybavenia v predošlom období, úspešné, a ktorých spracovanie z hľadiska časového a kapacitného bráni ústavnému súdu venovať sa tým veciam, ktoré si zasluhujú pozornosť, dokonca i jeho zásah (napr. I. ÚS 3/2013).

Keďže sťažnosti boli odmietnuté ako celok, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky uplatnených v sťažnostiach už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 2014